

Etická výchova

Názov predmetu	Etická výchova				
Názov ŠVP	Nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy				
Názov ŠkVP	Škola pre život				
Stupeň vzdelania	Nižšie stredné vzdelanie				
Forma štúdia	denná				
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk				
Časový rozsah výučby					
Ročník	5.	6.	7.	8.	9.
Rozsah výučby ŠVP	1	1	1	1	1
Rozsah výučby ŠkVP	0	0	0	0	0
Spolu týždenne	1	1	1	1	1
Spolu ročne	33	33	33	33	33

Charakteristika predmetu etika

Hlavnou funkciou povinne voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi. Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Učivo predmetu v 5. ročníku je rozdelené do piatich tematických celkov:

1. Otvorená komunikácia (7 hodín)

Rozvíjať úroveň komunikácie, verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavenie úcty voči iným v komunikácii, komunikačné šumy, chyby a prekážky.

2. Poznanie a pozitívne hodnotenie seba (5 hodín)

Sebapoznanie, sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie, poznanie svojich silných a slabých stránok, povedomie vlastnej hodnoty, elementy formujúce sebaúctu v školskom veku (rodina, škola, vrstovníci, zovňajšok, úspech, vzťahy, záujmy...).

3. Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých (8 hodín)

Pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach, pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učitelia...) hľadanie dôvodov pre pozitívne hodnotenie iných, ich verbálne vyjadrenie, prípadne písomné vyjadrenie pozitív iných, reflexia nad dobrom, ktoré od iných prijímame. Úcta k postihnutým, starým, chorým a pod.

4. Tvorivosť v medziľudských vzťahoch, iniciatíva (6 hodín)

Rozvíjať základnú tvorivosť, objavovanie darov prostredníctvom širokej ponuky pre ľudskú tvorivosť (pohybová, výtvarná, imitačná, literárne, prosociálna...) radosť z tvorivosti, tvorivosť a iniciatíva v medziľudských vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v núdzi...).

5. Etické aspekty ochrany prírody (7hodín)

Vnímať prírodu, obdiv a úcta ku všetkým formám života, dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás, či už o týždeň, alebo o sto rokov...) ekologická etika z pohľadu žiaka (zber odpadu, neznečisťovať okolie, šetriť prírodu konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách –tečúci vodovodný kohútik, zbytočne zažaté svetlo).

Hodnotenie predmetu

Predmet bude na vysvedčení podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu neklasifikovaný, uvedie sa absolvoval. Hodnotenie žiaka bude plniť informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu. Priebežne bude žiak hodnotený za aktivitu na hodinách a ústne odpovede, písomné práce a testy po prebratí učebného celku, tvorbu a prezentáciu projektov, praktické cvičenia. Každé hodnotenie sa žiakovi zdôvodni aj slovné a učiteľ posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov.

Ciele vyučovacieho predmetu

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,

- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
  - charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
  - koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľústi,
  - prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
  - je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

a) spoločenské

- osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania, naučiť pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- rozvíjať povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým, a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie

b) inštitucionálne

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- vysvetliť základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia
- pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom

c) špecifické

- osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania
- učiť sa pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie umožniť žiakom
- osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie
- poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaoceňovanie

Kompetencie

a) kompetencia k celoživotnému učeniu sa

- uvedomiť si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobného rozvoja
- kriticky zhodnocovať informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať
- reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa

b) sociálne komunikačné kompetencie

- vedieť využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu
- mať adekvátny ústny a písomný prejav zodpovedajúci situácii a účelu komunikácie
- vedieť primerane komunikovať v materinskom jazyku a cudzom jazyku
- dokázať prezentovať sám seba a výsledky svojej práce na verejnosti

c) kompetencia uplatňovať základ matematického myslenia

- používať matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách
- vedieť používať základy prírodovednej gramotnosti, použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov

d) kompetencia v oblasti informačných a komunikačných technológií

- osvojiť si základné zručnosti v oblasti IKT
- používať základné postupy pri práci s textom jednoduchou prezentáciou
- vedieť využívať IKT pri vzdelávaní

e) kompetencia riešenia problémov

- uplatňovať pri riešení problémov vhodné metódy
- spoznávať pri riešení problémov ich klady a zápory

f) občianske kompetencie

- uvedomiť si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti
- vedieť posudzovať udalosti verejného života, zaujať k nim stanoviská
- podporovať udržateľnosť kvality životného prostredia

g) sociálne a personálne kompetencie

- vedieť si stanoviť svoje ciele a priority v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami
- osvojiť si základné postupy efektívnej spolupráce v skupine – uvedomiť si zodpovednosť v tíme

h) pracovné kompetencie

- dokázať si stanoviť cieľ s ohľadom na svoje profesijné záujmy
- byť schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny

i) kompetencie smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti

- vedieť inovovať zaužívané postupy pri riešení úloh, plánovať a riadiť nové projekty

j) kompetencie vnímania a chápania kultúry a vyjadrovania sa nástrojmi kultúry

- uvedomiť si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote
- vedieť oceniť kultúrne a historické tradície
- poznať pravidlá spoločenského kontaktu
- vedieť sa správať kultivovane, primerane okolnostiam
- vedieť byť tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr

Výchovné a vzdelávacie stratégie

- osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziludské vzťahy,

- nadobudnúť spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získať spôsobilosti, ktorými budú žiaci vedieť posilniť sebaúctu a hodnotenie iných,
- získať spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnúť úctu k citovému životu iných,
- naučiť sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodniť dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučiť sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- oceniť prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnúť spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvojiť si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodniť dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.